

KAMILA KACPRZAK
ROMAN LEPPERT

Związki miłosne

w sieci Poszukiwanie
partnera życiowego
na portalach randkowych

impuls

Kamila Kacprzak
Roman Leppert

ZWIĄZKI MIŁOSNE W SIECI

POSZUKIWANIE PARTNERA ŻYCIOWEGO
NA PORTALACH RANDKOWYCH

The logo for 'impuls' features a stylized bird or wing icon above the lowercase word 'impuls'.

Kraków 2013

© Copyright by Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2013

Recenzent:

dr hab. Jacek Pyżalski

Redakcja i korekta:

Klaudia Drózdź, Anna Kurzyca

www.e-dytor.pl

Opracowanie typograficzne:

Anna Bugaj-Janczarska

Projekt okładki:

Ewa Beniak-Haremska

ISBN 978-83-7850-501-3

Oficyna Wydawnicza „Impuls”

30-619 Kraków, ul. Turniejowa 59/5

tel./fax: (12) 422 41 80, 422 59 47, 506 624 220

www.impulsoficyna.com.pl, e-mail: impuls@impulsoficyna.com.pl

Wydanie II, Kraków 2013

Spis treści

Wstęp	7
-------------	---

Rozdział 1. Internet jako miejsce nawiązywania kontaktów

1.1. Krótka historia powstania sieci	11
1.2. Różne sposoby definiowania pojęcia Internetu	13
1.3. Cyberprzestrzeń jako miejsce nawiązywania kontaktów	14
1.4. Komunikacja w Internecie	21
1.5. Tożsamość w sieci	25
1.6. Teorie potwierdzające lub negujące możliwości budowania wartościowych relacji w Internecie	30

Rozdział 2. Dobór partnerów

2.1. Ogólna charakterystyka okresu wczesnej dorosłości	35
2.2. Eksplikacja pojęcia partnera życiowego	36
2.3. Przemiany w sposobach poszukiwania partnera życiowego	39
2.4. Czynniki wpływające na atrakcyjność interpersonalną partnera	42

Rozdział 3. Miłość w Internecie

3.1. Rodzaje i opis intymnych relacji online	49
3.1.1. Głębokie związki uczuciowe online	50
3.1.2. Powierzchnowy cyberflirt i cyberseks	53
3.2. Charakterystyka portali randkowych	54
3.3. Przestrzeń Internetu jako wyzwolenie od ograniczeń wewnętrznych i zewnętrznych w nawiązywaniu kontaktów	57
3.4. Strategie budowania profilu dostępnego w serwisie randkowym	59
3.5. Przeniesienie relacji online do świata offline	62
3.6. Reguły gry, czyli zasady randek online	63

3.7. Zagrożenia czyhające na internautów szukających miłości w sieci	65
3.8. Przyszłość randek internetowych	68

Rozdział 4. Projekt badawczy

4.1. Typ badań naukowych	71
4.2. Pytania badawcze	72
4.3. Charakterystyka obiektu badań	73
4.4. Schemat badań naukowych	75
4.5. Metody zbierania i analizowania danych	75

Rozdział 5. Wyniki badań własnych

5.1. Stosunek respondentów do świata wirtualnego	77
5.2. Podejmowanie przez respondentów decyzji o zarejestrowaniu się na portalu randkowym	83
5.3. Strategie budowania profilu wykorzystywane przez respondentów	90
5.4. Doświadczenia respondentów związane z korzystaniem z portalu randkowego	106
5.5. Doświadczenia respondentów w nawiązywaniu kontaktów z innymi osobami na portalu randkowym	114
5.6. Doświadczenia respondentów związane z poszukiwaniem partnera życiowego	143
5.7. Długość i częstotliwość korzystania z oferty portalu randkowego przez respondentów	151
5.8. Wnioski z badań	156

Zakończenie	167
-------------------	-----

Bibliografia	171
--------------------	-----

Netografia	174
------------------	-----

Spis tabel	177
------------------	-----

Wstęp

Internet, który znamy dzisiaj, w swoim pierwotnym kształcie wyglądał zupełnie inaczej. Początkowo nie był on wcale przeznaczony do tego, aby łączyć ludzi, ale z czasem zaczęto go wykorzystywać jako środek komunikacji, po to, by nawiązywać i budować relację z innymi. Zmiana, jaka dokonała się w sposobie wykorzystywania Internetu, związana jest z nieprzewidywalnym tokiem ewolucji technologicznej. Obecnie wirtualny świat przenika się z przestrzenią codziennego życia. Jest środowiskiem alternatywnym wobec świata realnego, chociaż dla osób, które obcowały z nowymi technologiami już od urodzenia, te przestrzenie stanowią nierozzerwalną jedność [Pyżalski, 2012, s. 67–68]. Niezależnie jednak od kontekstu generacyjnego, cyberprzestrzeń pochłania coraz więcej ludzkiej energii, angażując nasz czas i nasze emocje [Orszulak-Dudkowska, 2010, s. 80]. Twórcy tego medium nie spodziewali się, że ludzie wykorzystają Internet do realizacji własnych celów towarzyskich i do poszukiwania miłości. Być może ten nowy sposób porozumiewania się między internautami będzie wpływał na ich relacje z innymi ludźmi, na charakter zawieranych związków. Komunikacja jest tu o tyle ważna, że bez niej żaden związek nie może się rozwijać, trwać i zakończyć. Stanowi jego warunek i podstawę [Whitty, Carr, 2009, s. 12–13]. Pierwsze badania nad komunikacją zapośredniczoną doprowadziły do skoncentrowania uwagi badaczy na ograniczeniach tej formy kontaktu ze względu na wyeliminowanie poziomu niewerbalnego w komunikacji zapośredniczonej przez komputer, brak wskazówek kontekstowych czy informacji o kontekście społecznym. Sceptycy twierdzili, że Internet należy uznać za narzędzie tworzenia słabych więzi. Tymczasem okazuje się, że powstają związki oparte na pośrednictwie komputerów, głębokie związki uczuciowe online, i ludzie z powodzeniem nawiązują nowe znajomości, które później przenoszą do świata rzeczywistego, budując satysfakcjonujące relacje. Współczesny świat sprzyja takiemu rozwiązaniu, ponieważ pośpiech, niepewność jutra oraz walka o przetrwanie zmusza młodych ludzi w okresie wczesnej dorosłości do podejmowania w pierwszej kolejności zadań życiowych związanych

z uzyskaniem stabilizacji zawodowej i finansowej, a dopiero później możliwe jest poszukiwanie partnera życiowego i zakładanie rodziny. Portale randkowe nie tylko pozwalają zaoszczędzić czas, który stał się drogim i cenionym towarem, ale również są miejscem stanowiącym duże ułatwienie dla osób mających problemy z wchodzeniem w relacje offline z powodu nieśmiałości czy innych przyczyn społecznych, jak też dla osób homoseksualnych.

Wykorzystywanie Internetu jako miejsca, gdzie nawiązuje się bliskie relacje interpersonalne, także w celu poszukiwania partnera życiowego – rozumianego jako ktoś ważny, współtworzący związek dwóch osób przeciwnej lub tej samej płci, który opiera się na wspólnych planach, wierności fizycznej i emocjonalnej, wsparciu emocjonalnym, finansowym lub szeroko rozumianej pomocy – jest zjawiskiem, które nie zostało szeroko opracowane, zwłaszcza przez polskich badaczy, choć liczba portali randkowych i korzystających z nich osób stale wzrasta. Stanowiło to uzasadnienie co do potrzeby wykonania badań teoretycznych eksploracyjnych, ich celem było poznanie doświadczeń osób korzystających z serwisów randkowych.

Badaniami objęto grupę pięciu osób w przedziale wiekowym 18–29 lat, która została wybrana głównie na podstawie kryterium okresu korzystania z portalu randkowego (od sześciu miesięcy do ośmiu lat) oraz zdobytych w tym czasie doświadczeń związanych z poszukiwaniem partnera życiowego przez Internet (typy nawiązanych relacji). Biorąc pod uwagę niepowtarzalność doświadczeń respondentów, studium przypadku jako schemat badań jakościowych wydawało się najbardziej odpowiednie. Aby zgromadzić potrzebne dane, posłużono się wywiadem półstandaryzowanym oraz przeszukiwaniem archiwum, w tym wypadku były to profile respondentów na portalu randkowym.

Zgromadzone w wywiadzie wypowiedzi osób badanych są podstawą do sformułowania odpowiedzi na zawarte w pracy pytania badawcze, które dotyczyły: procesu podejmowania decyzji o zarejestrowaniu się na portalu randkowym, długości i częstotliwości korzystania z tego miejsca, strategii budowania profilu, doświadczeń respondentów związanych z ich funkcjonowaniem na portalu randkowym oraz nawiązywaniem kontaktu z innymi użytkownikami. Także dotychczasowe doświadczenia respondentów związane z poszukiwaniem partnera życiowego stanowiły ważny obszar zainteresowań badawczych.

Przegląd literatury został przedstawiony w trzech rozdziałach i dotyczy najważniejszych kwestii poruszonych w pracy. Po pierwsze, należało scharakteryzować Internet jako miejsce nawiązywania kontaktów, z uwzględnieniem historii jego powstania i następstwami procesu prywatyzacji sieci internetowych aż do czasów obecnych, kiedy Internet stał się przestrzenią egalitarną, będącą częścią naszego codziennego funkcjonowania. W tych rozważaniach pojęto również tematykę możliwości nawiązywania wartoś-

ciowych relacji w sieci, także biorąc pod uwagę właściwości komunikacji za pośrednictwem przez komputer.

Po drugie, istotne było poznanie mechanizmów wpływających na decyzję o wyborze partnera z punktu widzenia psychologii ewolucjonistycznej i społecznej, ale również z prześledzenia sposobów poszukiwania partnera życiowego na przestrzeni wieków. W związku z tym, że w badaniu brały udział osoby będące w wieku wczesnej dorosłości, konieczne było scharakteryzowanie tego okresu życia człowieka z uwzględnieniem zadań rozwojowych przewidzianych na ten czas.

Przedmiotem analiz w kolejnym rozdziale było zjawisko miłości w Internecie, która przybiera postać intymnych relacji o odmiennych celach i przestrzeniach ich realizowania w zależności od potrzeb partnerów. Szczególnym zainteresowaniem objęto portale randkowe jako miejsce nawiązywania nowych znajomości, ale także miejsce budowania swojego wizerunku oraz narzędzie zaspokajania potrzeb. Przedstawione zostały perspektywy rozwoju portali randkowych, jak też niebezpieczeństwa związane z poszukiwaniem miłości w sieci.

Rozdział piąty stanowi analizę zgromadzonego materiału badawczego. W tym miejscu zostały udzielone odpowiedzi na sformułowane wcześniej pytania badawcze, co pozwoliło na poznanie poglądów, wyobrażeń oraz doświadczeń respondentów związanych z funkcjonowaniem na portalu randkowym, nawiązywaniem nowych znajomości oraz poszukiwaniem partnera życiowego w świecie rzeczywistym. W ostatniej części pracy znajduje się zakończenie podsumowujące analizę zebranego materiału.

Zakończenie

Portal randkowy staje się miejscem, gdzie ludzie poszukują bliskiej osoby, z którą będą mogli stworzyć związek. Decyzja o zarejestrowaniu się na stronie często podejmowana jest pod wpływem doświadczeń znajomych lub za ich namową. Hasła reklamowe zamieszczone na stronach portalu randkowego przekonują, że znalezienie partnera jest łatwe i proste ze względu na wiele dostępnych i atrakcyjnych ofert matrymonialnych. Okazuje się jednak, że znalezienie partnera jest oceniane przez osoby badane jako trudne, a jego wybór z prezentowanych ofert można porównać do wygranej w grze losowej. Element szczęścia, ryzyka i oczekiwania na wyniki powoduje, że serwis jest postrzegany nie tylko jako miejsce poznawania nowych osób, ale także jako źródło rozrywki. Serwisy randkowe przynoszą ich twórcom spore zyski, a miłość w sieci staje się kolejnym produktem zamakdonaldyzowanego świata, który można pozyskać szybko, łatwo i masowo [Wolff, 2013, s. 118]. Dostępne na portalu narzędzia pozwalają na wyszukiwanie profili, ich przeglądanie, a następnie selekcję i wybór najbardziej atrakcyjnych osób. Dostępność ofert może przekształcić czynność poszukiwania partnera w czynność mechaniczną i zorientowaną na cel, a sami użytkownicy mogą być potraktowani przedmiotowo: jedynie jako wirtualnie istniejący profil, a niekoniecznie jako wartościowy człowiek. Co ciekawe, spełnienie wszystkich wymagań respondentów nie jest wystarczające, aby można było mówić o powodzeniu nowej znajomości. Przyczynia się do tego duży wybór potencjalnych partnerów oraz wzrost oczekiwań i konsumpcyjne podejście do nich. Myśl o tym, że na portalu czeka na nas ktoś lepszy, atrakcyjniejszy i bardziej nam odpowiadający staje się paraliżująca, przez co podejmujemy decyzje przypadkowe i często irracjonalne. Wcześniej nie mogły sobie na to pozwolić osoby, które nie wybijały się spośród swoich rywali. Obecnie proces randkowania jest dużo łatwiejszy i doświadczenie sukcesu w sieci podnosi naszą pewność siebie [Wolff, 2013, s. 119–120].

Doświadczenia respondentów związane z nawiązywaniem kontaktów z innymi osobami na portalu randkowym są bardzo różnorodne, także jeśli chodzi o rodzaje tych relacji. Przyjmują one nierzadko zupełnie inną formę

niż spodziewany miłosny związek. Dużo częściej respondenci angażują się w przyjaźń, układ partnerski, cyberseks, kontakty seksualne, znajomość w świecie wirtualnym albo następują tylko jednorazowe spotkania i wymiana wiadomości.

Wypowiedzi badanych kobiet i mężczyzn potwierdziły wyniki badań przeprowadzonych między innymi przez M.T. Whitty, które dotyczyły poczucia rozczarowania, rozbieżności między światem rzeczywistym i wirtualnym, nietrwałości relacji internetowych, a także początkowego braku zaangażowania emocjonalnego w inicjowanie nowych znajomości i łatwość ich zakończenia.

Doświadczenia respondentów utwierdzają w przekonaniu, że realizacja zadania rozwojowego, które zostało przewidziane na okres wczesnej dorosłości, a mianowicie wybór małżonka i stworzenie intymnego związku, jest niebywale trudne. Badani w swoich wypowiedziach nie używają pojęcia partner życiowy ani nie deklarują, że chcą się zaangażować w relację małżeńską. Należy jednak zauważyć, że młodzi dorośli stają przed koniecznością poradzenia sobie ze zjawiskami, które są wynikiem wielu zachodzących w ostatnim czasie zmian. Obecnie pojawia się wiele alternatywnych form życia małżeńsko-rodzinnego. Rozpad rodziny, kryzys małżeński, popularność kohabitacji, upowszechnianie się formalizowania związków homoseksualnych to tylko niektóre z wielu wyzwań, z którymi muszą poradzić sobie osoby wchodzące w dorosłość. Młodzi ludzie nie są już tak przekonani, że osoba, z którą stworzą związek będzie ich partnerem na całe życie. Łatwiej jest bowiem zaczynać od nowa, niż naprawiać istniejącą już relację, ponieważ wielokrotnie można doświadczać stanu zakochania, namiętności i poczucia szczęścia. Co więcej, bardziej liczy się satysfakcja ze związku niż zobowiązania z nim związane. Portal randkowy znacząco ułatwia nie tylko znalezienie nowego partnera, ale również nawiązywanie relacji, które funkcjonują równoległe poza istniejącym już związkiem [Wolff, 2013, s. 120].

Należy jednak zauważyć, że respondenci są zmęczeni podejmowaniem kolejnych aktywności na portalu i chcieliby mieć kogoś bliskiego, z kim można by stworzyć związek oparty na miłości i bliskości. Jednak taka deklaracja zamieszczona na profilu spowodowałaby, że potencjalni kandydaci mogliby stracić zainteresowanie ewentualnym bliższym kontaktem ze względu na poważny charakter oczekiwanej relacji. Dużo bardziej efektywne, aby przekonać kandydatów do siebie, jest wykreowanie swojego wizerunku w sieci. W celu uatrakcyjnienia profilu badani wykorzystywali opisane w literaturze techniki autoprezentacyjne, głównie dbając o pozytywną ocenę swojego wyglądu fizycznego. Wzbudzenie zainteresowania innych użytkowników nie jest jednak wystarczające, aby – jak to określił jeden z respondentów – „wygrać przetarg”. Badani, aby podtrzymać uwagę potencjalnych kandydatów, podejmowali celowe działania polegające na: częstym zaglądaniu na profil

drugiej osoby, manipulowaniu czasem odpowiedzi na otrzymaną wiadomość czy też odmowie zaproponowanego terminu spotkania i zaproponowanie innego, w późniejszym czasie. Respondenci starali się także zadbać o to, aby rozmowa na portalu czy poprzez komunikator internetowy bądź już podczas spotkania w świecie rzeczywistym była naturalna, płynna i aby nie brakowało tematów do rozmów.

Wszystkie te działania nie są jednak gwarancją sukcesu, a jedynie przedstawieniem siebie w korzystnym świetle, co czasami przynosi odwrotny od oczekiwanego efekt, ponieważ profil może być oceniony jako przekoloryzowany i nieprawdziwy.

W niniejszej publikacji dokonano prezentacji przeobrażeń związanych z wkroczeniem nowych mediów do codziennego życia oraz ich egzemplifikacji w oparciu o wypowiedzi respondentów. Nie należy ich jednak traktować jako utrwalonych praktyk, nieuzasadnione jest też uogólnianie ich jako powszechnie występujących wśród młodych dorosłych. Coraz częściej jednak badacze zwracają uwagę na wspomniane zjawiska i tendencje, które mogą być przejawem płynnych czasów. Co więcej, temat miłości w sieci nie jest tylko przedmiotem dyskursu naukowego, ale również publicystycznego. Temat randkowania i miłości jest człowiekowi szczególnie bliski, w sieci rośnie liczba portali randkowych, internauci chętniej i częściej dzielą się swoimi doświadczeniami, zdobytymi na tych portalach, pojawiają się nowe formy inicjowania znajomości (np. aplikacja spotted na Facebooku, strony internetowe, na których internauci umieszczają ogłoszenia o poszukiwanych osobach, które widzieli w pociągu czy centrum handlowym).

W związku z nieprzejrzystością współczesnego świata część badaczy powstrzymuje się od prognozowania jego przyszłego kształtu. Przytoczmy jednak opinię Piotra Szaroty, który zakłada dwa możliwe scenariusze dotyczące kwestii randkowania i nawiązywania intymnych relacji. Pierwszy z nich dotyczy dalszej obyczajowej liberalizacji i ostatecznej banalizacji seksu [Szarota, 2011, s. 183]. Autor przywołuje tutaj problem turystyki seksualnej, w której uczestniczą również kobiety, a także nową formę znajomości nazywaną *hooking up* (seks bez zobowiązań, który nie staje się podstawą do stworzenia więzi) oraz układ typu *friends with benefits*, czyli przyjaciele z bonusem (relacja przyjacielska, do której włączony zostaje aspekt seksualny). Drugi scenariusz przewiduje powrót do tradycyjnych wartości, akcentuje się tutaj rolę zalotów jako przygotowanie do małżeństwa, wstrzemięźliwość płciową, uwzględnienie roli rodziny w podejmowaniu decyzji o wyborze partnera [Szarota, 2011, s. 183–188]. Biorąc pod uwagę przywoływane poglądy badaczy i wypowiedzi respondentów, bardziej prawdopodobna wydaje się pierwsza wizja nadchodzącej przyszłości; konieczne są jednak dalsze badania, zwłaszcza że Polska nadal pozostaje krajem katolickim, w którym wciąż wielu ludzi jest przywiązanych do tradycji i uznawanych wartości. Nie

zmienia to jednak faktu, że młodzi ludzie, którzy dopiero wchodzą w okres budowania pierwszych związków, stoją przed poważnym dylematem – parafrazując tytuł artykułu Ryszarda Wolffa – miłość do usług czy miłość na zawsze.

Bibliografia

- Adler R.B., Rosenfeld L.B., Proctor R.F. (2006). *Relacje interpersonalne. Proces porozumiewania się*. Przekł. G. Skoczyła. Poznań: Rebis.
- Argyle M. (1999). *Psychologia stosunków międzyludzkich*. Przekł. W. Domachowski. Warszawa: WN PWN.
- Aronson E., Wilson T.D., Akert R.M. (1997). *Psychologia społeczna. Serce i umysł*. Przekł. A. Bezwińska et al. Poznań: Zysk i S-ka.
- Augoustinos M., Walker I. (1995). *Social Cognition. An Integrated Introduction*. London: Sage.
- Barani K. (2009). *Rola więzi online w życiu społecznym człowieka*. W: *Psychologiczne konteksty Internetu*. Red. B. Szmigielska. Kraków: WAM.
- Bargh J.A., McKenna K.Y.A. (2009). *Internet a życie społeczne*. W: *Internet a psychologia. Możliwości i zagrożenia*. Red. W.J. Paluchowski. Przekł. M. Ferenc-Michelson i in. Warszawa: WN PWN.
- Batorski D. (2011). *Korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych*. W: *Diagnoza społeczna 2011. Warunki i jakość życia Polaków. Raport*. Red. J. Czapiński, T. Panek. Warszawa: Rada Monitoringu Społecznego.
- Ben-Ze'ev A. (2005). *Miłość w sieci. Internet i emocje*. Przekł. A. Zdziemborska. Poznań: Rebis.
- Bielak T. (2009). „*W Internecie flirt; hasło: Biały Miś*”: *cyberseeking i „fragmenty dyskursu miłosnego” w wybranych portalach randkowych*. W: *Komunikowanie (się) w mediach elektronicznych. Język, edukacja, semiotyka*. Red. M. Filiaciak, G. Ptaszek. Warszawa: Wyd. Akademickie i Profesjonalne.
- Bolliger D.U. (2009). *Use Patterns of Visual Cues in Computer-Mediated Communication*. „Quarterly Review of Distance Education”, Vol. 10(2).
- Burszta W. (2003). *Internetowa polis w trzech krótkich odstępach*. W: *Ekran, mit, rzeczywistość*. Red. W. Burszta. Warszawa: Twój Styl.
- Buss D.M. (2003). *Ewolucja pożądania*. Wyd. 3. Przekł. B. Wojciszke, A. Wojciszke. Gdańsk: GWP.
- Grzenia J. (2006). *Komunikacja językowa w Internecie*. Warszawa: WN PWN.
- Gurba E. (2000). *Wczesna dorosłość*. W: *Psychologia rozwoju człowieka*. T. 2: *Charakterystyka okresów życia człowieka*. Red. B. Harwas-Napierała, J. Trempała. Warszawa: WN PWN.
- Joinson A.N. (2009). *Przyczyny i skutki rozhamowanego zachowania w Internecie*. W: *Internet a psychologia. Możliwości i zagrożenia*. Red. W.J. Paluchowski. Przekł. M. Ferenc-Michelson i in. Warszawa: WN PWN.

- Kaplan A.M., Haenlein M. (2010). *Users of the World, Unite! The Challenges and Opportunities of Social Media*. „Business Horizons”, Vol. 53(1).
- Karwatowska M. (2007). *Potrzeba akceptacji w internetowych ogłoszeniach matrymonialnych*. W: *Na językoznawczych ścieżkach. Prace ofiarowane Profesorowi Jerzemu Podrackiemu*. Red. A. Mikołajczuk, R. Pawelec. Warszawa: Semper.
- Keen A. (2007). *Kult amatora. Jak Internet niszczy kulturę*. Przekł. M. Bernatowicz, K. Topolska-Ghariani. Wprow. K. Krzysztofek. Warszawa: Wyd. Akademickie i Profesjonalne.
- Kielar-Turska M. (2000). *Rozwój człowieka w pełnym cyklu życia*. W: *Psychologia. Podręcznik akademicki*. T. 1: *Podstawy psychologii*. Red. J. Strelau. Gdańsk: GWP.
- Konarzewski K. (2000). *Jak uprawiać badania oświatowe. Metodologia praktyczna*. Warszawa: WSiP
- Krawczyk-Bryłka B. (2009). *Budowanie zaufania w relacjach internetowych*. W: *Psychologiczne konteksty Internetu*. Red. B. Szmigielska. Kraków: Wyd. WAM.
- Krawczyk-Wasilewska V., Orszulak-Dudkowska K. (2004). *Samotność w wielkim mieście, czyli współczesne sposoby poszukiwania partnera*. W: *Miasto – przestrzeń kontaktu kulturowego i społecznego*. Red. I. Bukowska-Floreńska. Katowice: Wyd. UŚ.
- Laszczak M. (2006). *Raj.com*. „Charaktery”, nr 3 (110).
- Leary M.R. (2005). *Wywieranie wrażenia na innych. O sztuce autoprezentacji*. Przekł. A. Kacmajor, M. Kacmajor. Gdańsk: GWP.
- Łamek A. (2002). *Serwisy randkowe*. „Internet”, nr 12.
- Mantovani F. (2009). *Cyber-atrakcyjność: rola komunikacji za pośrednictwem komputera w rozwoju relacji interpersonalnych*. W: *Internet a psychologia. Możliwości i zagrożenia*. Red. W.J. Paluchowski. Przekł. M. Ferenc-Michelson i in. Warszawa: WN PWN.
- Mazurek P. (2006). *Internet i tożsamość*. W: *Spoleczna przestrzeń Internetu*. Red. J. Batorski, M. Marody, A. Nowak. Warszawa: Wyd. SWPS „Academica”.
- Nowak A., Krejtz K. (2006). *Internet z perspektywy nauk społecznych*. W: *Spoleczna przestrzeń Internetu*. Red. J. Batorski, M. Marody, A. Nowak. Warszawa: Wyd. SWPS „Academica”.
- Orszulak-Dudkowska K. (2008). *Ogłoszenia matrymonialne. Studium z pogranicza folklorystyki i antropologii kultury*. Łódź: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze.
- Orszulak-Dudkowska K. (2010). *Wirtualne serwisy randkowe – fenomen współczesności?*. W: *Homo Interneticus? Etnograficzne wędrówki w głąb Sieci*. Red. E.A. Jagiełło, P. Schmidt. Lublin: Wyd. Portalu Wiedza i Edukacja.
- Podgórski M. (2006). *Wirtualne społeczności i ich mieszkańcy. Próba e-tnografii*. W: *Wielka sieć. E-seje z socjologii Internetu*. Red. J. Kurczewski. Warszawa: Trio.
- Prensky M. (2001). *Digital Natives, Digital Immigrants. Part 1*, „On the Horizon”, Vol. 9(5).
- Pyżalski J. (2012). *Agresja elektroniczna i cyberbullying jako nowe ryzykowne zachowania młodzieży*. Kraków: Impuls.
- Riva G. (2009). *Komunikacja za pośrednictwem komputera z punktu widzenia psychologii społecznej i poznawczej: teraźniejszość i przyszłość interakcji opar-*

- tych na technice. W: *Internet a psychologia. Możliwości i zagrożenia*. Red. W.J. Paluchowski. Przekł. M. Ferenc-Michelson i in. Warszawa: WN PWN.
- Robak M. (2010). *Internet – od nowego medium do sieci społecznej*. W: *Internet a relacje międzyludzkie*. Red. E. Laskowska, M. Kuciński. Bydgoszcz: Wyd. UKW.
- Sieńko M. (2002). *Człowiek w pajęczynie. Internet jako zjawisko kulturowe*. Wrocław: Atut.
- Siuda P. (2007–2008). *Jakość życia i cyberwykluczenie w dobie Web 2.0*. W: *Tolerancja. Studia i szkice*. T. 13–14. Red. A. Rosół, R. Debris. Częstochowa: Wyd. AJD.
- Slany K. (2008). *Alternatywne formy życia małżeńsko-rodzinnego w ponowoczesnym świecie*. Kraków: Nomos.
- Szarota P. (2011). *Anatomia randki*. Warszawa: Muza SA.
- Szpunar M. (2004). *Społeczności wirtualne jako społeczności – próba ujęcia socjologicznego*. W: *Jednostka, grupa, cybersieć. Psychologiczne, społeczno-kulturowe i edukacyjne aspekty społeczeństwa informacyjnego*. Red. M. Radochoński, B. Przywara. Rzeszów: Wyd. WSliZ.
- Szpunar M. (2006). *Rozważania na temat komunikacji internetowej*. W: *Teksty kultury. Oblicza komunikacji w XXI wieku*. T. 2. Red. J. Mazur, M. Rzeszutko-Iwan. Lublin: Wyd. UMCS.
- Szpunar M. (2008). *Społeczna przestrzeń Internetu – Internet jako medium komunikacji społecznej*. W: *Media–Komunikacja–Zdrowie: Wyzwania–Szanse–Zagrożenia*. Red. B. Aouil, W. Maliszewski. Toruń: Wyd. Adam Marszałek.
- Szpunar M. (2010). *Prawdziwych przyjaciół poznaje się w Internecie. Serwisy społecznościowe i ich użytkownicy*. W: *Media w wychowaniu chrześcijańskim*. Red. D. Bis, A. Rynio. Lublin: Wyd. KUL.
- Tapscott D. (2010). *Cyfrowa dorosłość. Jak pokolenie sieci zmienia nasz świat*. Przekł. P. Cypryański. Warszawa: Wyd. Akademickie i Profesjonalne.
- Turkle S. (2013). *Samotni razem. Dlaczego oczekujemy więcej od zdobyczy techniki, a mniej od siebie nawzajem*. Przekł. M. Cierpisz. Kraków: Wyd. UJ.
- Wallace P. (2001). *Psychologia Internetu*. Przekł. T. Hornowski. Poznań: Rebis.
- Whitty M.T., Carr A.N. (2009). *Wszystko o romansie w sieci. Psychologia związków internetowych*. Przekł. T. Kościuczuk. Gdańsk: GWP.
- Wieczorkowski K. (2007). *Internet*. W: *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*. T. 3. Red. T. Pilch. Warszawa: Żak.
- Wimmer R.D., Dominick J.R. (2008). *Mass media. Metody badań*. Przekł. T. Karłowicz. Kraków: Wyd. UJ.
- Wojciszke B. (2002). *Człowiek wśród ludzi: zarys psychologii społecznej*. Warszawa: Scholar.
- Wojciszke B. (2003). *Psychologia miłości. Intymność, namiętność, zaangażowanie*. Gdańsk: GWP.
- Wolff R. (2013). *Miłość do usług*. „Polityka”, nr 13.
- Ziółkowska B. (2005). *Okres wczesnej dorosłości. Jak rozpoznać potencjał młodych dorosłych?*. W: *Psychologiczne portrety człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa*. Red. A. Brzezińska. Gdańsk: GWP.

Netografia

- Boguszewski R. (2008). *Kontrowersje wokół różnych zjawisk dotyczących życia małżeńskiego i rodzinnego. Komunikat z badań*. Warszawa: CBOS. Dostępny w: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2008/K_054_08.PDF [dostęp: 24.04.2012].
- Borejza T. (2008). *Ile masz kontaktów?*. „Przegląd” nr 36. Dostępny w: <http://www.przeglad-tygodnik.pl/pl/artypk/ile-masz-kontaktow> [dostęp: 14.11.2011].
- <http://www.be2.pl/> [dostęp: 15.10.2011].
- <http://www.edarling.pl/> [dostęp: 15.10.2011].
- <http://www.randka.pl/> [dostęp: 15.10.2011].
- <http://www.randki24.pl/> [dostęp: 15.10.2011].
- Kubczak A. (2001). *Cybersocjologia? Internet jako przedmiot zainteresowania socjologów*. Dostępny w: <http://winntbg.bg.agh.edu.pl/skrypty/0037/cz1-r19.pdf>. 21.11.2011 [dostęp: 21.11.2011].
- Laskowski M. (2008). *Problematyka budowy serwisu społecznościowego na przykładzie projektu lokalnego portalu kulturalnego – studium przypadku*. „Scientific Bulletin of Chełm. Section of Mathematics and Computer Science”, No. 1. Dostępny w: <http://kis.pwszchelm.pl/publikacje/VII/Laskowski.pdf> [dostęp: 06.11.2011].
- Leiner B.M. i in. (2000). *A Brief History of the Internet*. Dostępny w: <http://www.isoc.org/internet/history/brief.shtml> [dostęp: 23.11.2011].
- Macmillan Dictionary* (dostęp: 2011). Dostępny w: <http://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/life-partner> [dostęp: 15.11.2011].
- Miłość w sieci* (2007). Dostępny w: <http://www.gazeta.ie/art/milosc-w-sieci.html> [dostęp: 14.11.2011].
- Nowak M. (2010). *Cybernetyczne przestępstwa – definicje i przepisy prawne*. „Biuletyn EBIB”, nr 4. Dostępny w: <http://www.ebib.info/2010/113/a.php?nowak>. [dostęp: 21.11.2011].
- Ostrowicki M. (2007). *Człowiek w rzeczywistości elektronicznego realis. Zanurzenie. W: Wizje i re-wizje. Wielka księga estetyki w Polsce*. Red. R. Wilkowska. Kraków: Universitas. Dostępny w: http://www.ostrowicki.art.pl/Czlowiek_w%20rzeczywistosci_elektronicznego_realis_Zanurzenie.pdf [dostęp: 23.11.2011].
- Ostrowicki M. (2010). *Uniwersalizm komunikacji w środowisku elektronicznym*. „Przegląd Kulturoznawczy”, nr 1(7). Dostępny w: <http://www.ostrowicki.art.pl/Uniwersalizm%20komunikacji%20w%20srodowisku%20elektronicznym.pdf> [dostęp: 23.11.2011].
- Pisarski M. (2006). *Cyberprzestrzeń – definicje*. Dostępny w: <http://www.techsty.art.pl/hipertekst/cyberprzestrzen.htm> [dostęp: 23.11.2011].
- Sensagent* (dostęp: 2011). Dostępny w: <http://dictionary.sensagent.com/life+partner/en-en/> [dostęp: 15.11.2011].
- Swiba K. (2010). *Nieznane fakty z historii randkowania*. Dostępny w: <http://sympatia.onet.pl/tips/nieznane-fakty-z-historii-randkowania,4353668,1,advice-detail.html> [dostęp: 14.11.2011].
- Szczańska K. (2000). *Zastosowanie Internetu w marketingu jako przykład wykorzystywania zasobów sieci w zarządzaniu przedsiębiorstwem*. „Zeszyty

- Naukowe Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej”, nr 1(7). Dostępny w: http://www.sbc.org.pl/Content/4195/zastosow_szczepans.pdf [dostęp: 23.11.2011].
- Szyborska-Karcz P. (2010). *Miłość z Internetu*. Dostępny w: <http://www.e-marketing.pl/artyk/artyk113.php> [dostęp: 21.11.2011].
- Zajac J.M. (2007). *Komunikacja zapośredniczona przez komputer (CMC) oraz jej implikacje dla badań w internecie* [Materiały do kursu „Wykorzystanie Internetu w badaniach społecznych”, UW]. Dostępny w: <http://www.sna.pl/teksty/Zaj%B9c%2007%20CMC%20i%20implikacje.pdf> [dostęp: 23.11.2011].